

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

9 februari 2006

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse
Economische Unie, enerzijds, en Bosnië-Herzegovina, anderzijds,
inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen,
ondertekend in Sarajevo op 3 maart 2004**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN

ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomst

Doel en opzet van de overeenkomst

In het algemeen staat de Vlaamse Regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Hoewel buitenlandse investeringen al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming van de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clause van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëert zulke overeenkomst een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde ‘gemengde’ karakter van de investeringsakkoorden die door de Belgisch-Luxem-

burgse Economische Unie (BLEU) gesloten worden, werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep ‘Gemengde Verdragen’ (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 31 mei 1994 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft. Het tweede en laatste artikel houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat ze in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland

Institutionele en politieke gegevens

Bosnië-Herzegovina werd onafhankelijk op 6 april 1992. Het was van alle Joegoslavische republieken van oudsher het sterkst etnisch gemengd. Bosnische Serviërs wilden bij de Joegoslavische federatie blijven maar de Kroatische en Bosnische inwoners dachten daar anders over. Er brak een burgeroorlog uit die een massale bevolkingsverschuiving langs etnische lijnen teweegbracht. Campagnes van etnische zuiveringen gingen gepaard met ernstig geweld. De internationale gemeenschap probeerde herhaaldelijk een vredesovereenkomst tot stand te brengen, echter zonder succes.

In het najaar van 1995 startten in het Amerikaanse Dayton vredesonderhandelingen onder leiding van de Amerikaanse diplomaat Holbrooke. Op 21 november 1995 werd een akkoord bereikt waarin stond dat

Bosnië-Herzegovina bleef bestaan als één staat die gevormd wordt door drie etnische groepen en bestaat uit twee entiteiten, namelijk de Federatie van Bosnië-Herzegovina en de Republika Srpska. Een door de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) geleide internationale troepenmacht werd ingezet om toezicht te houden op de militaire naleving van de bepalingen van het Dayton-akkoord terwijl de Verenigde Naties (VN) een Hoge Vertegenwoordiger stuurden om de naleving van de civiele bepalingen te garanderen. Die Hoge Vertegenwoordiger heeft grote bevoegdheden waaronder het opleggen van wetten en het ontslaan van onwillige bestuurders.

De binnenlandse politiek wordt sinds 1996 gedomineerd door de economische, sociale en politieke wederopbouw en de toepassing van het Dayton-akkoord. Er wordt vooruitgang geboekt maar er blijft ook nog veel te wensen over.

Aanvankelijk domineerden de drie grote nationalistische partijen (Partij van de Democratische Actie SDA, Servische Democratische Partij SDS en Kroatische Democratische Unie HDZ) de politiek, maar de verkiezingen van 11 november 2000 leverden een krappe overwinning op van een aantal niet (of minder) op etnische basis opererende partijen. Op centraal niveau kwam een niet-nationalistische coalitie tot stand onder leiding van de Sociaal-Democratische Partij van Bosnië-Herzegovina (SDP). Zij noemde zich de 'Alliantie voor Verandering'. Haar resultaten bleven echter onder de verwachtingen, vooral wat betreft de economische ontwikkeling en het bevorderen van de werkgelegenheid.

De verkiezingen van 5 oktober 2002 werden voor het eerst door Bosnië-Herzegovina zelf georganiseerd en niet door de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). De SDP leed een zware nederlaag en de nationalistische partijen keerden samen terug in het Presidium. Na moeizame onderhandelingen kwam een nieuwe regering met de drie nationalistische partijen aan het bewind onder leiding van Adnan Terzic. In de Federatie werd een regering gevormd met vertegenwoordigers van de SDA, de HDZ en de Partij voor Bosnië-Herzegovina (SBiH). De Republika Srpska kreeg een regering van SDS, SDA en de Partij van Democratische Vooruitgang (PDP). Sinds februari 2005 regeert een coalitie van SDS en de Democratische Partij (SRDS) met de steun van onafhankelijken.

Eén van de belangrijkste initiatieven die de Hoge Vertegenwoordiger Ashdown sinds zijn aantreden

genomen heeft, is een actieprogramma '*justice and jobs*' dat moet leiden tot een herstel van de rechtsstaat en in samenhang daarmee tot het bewerkstelligen van een sociaal-economische groei. De Hoge Vertegenwoordiger legt steeds minder wetgeving op. Hij gebruikt wel nog regelmatig zijn bevoegdheid om personen uit hun publieke functie te ontsetten. Eind juni 2004 werden 60 hooggeplaatste Bosnische Serviërs de laan uitgestuurd omdat zij onvoldoende samenwerkten met het Joegoslaviëtribunaal.

Begin november 2004 bood premier Adnan Terzic het ontslag van zijn centrale Bosnische regering aan nadat het parlement een wet op de belasting op de toegevoegde waarde (btw) goedgekeurd had die verschilde van hetgeen door de regering en de internationale financiële instellingen voorgesteld was.

Op 16 december 2004 zorgden nieuwe ontslagen voor grote onrust bij de Bosnische Serviërs die door Ashdown onder druk gezet werden om de hervormingen door te voeren die moeten leiden naar de afschaffing van de ministers van defensie en binnenlandse zaken in de twee entiteiten en naar de vorming van één leger en één politie op het centrale niveau. Verschillende ministers onder wie Dragan Mikerevic, de premier van de Republika Srpska, namen ontslag en sommige Bosnische Serviërs dreigden met een volledige afscheuring.

Begin februari 2005 raakte bekend dat de Bosnisch-Servische politie contact opgenomen had met de familie van de voormalige leider Radovan Karadzic om te onderhandelen over de overgave van de voormalige Bosnisch-Servische leider die aangeklaagd werd wegens oorlogsmisdaden, genocide, misdaden tegen de menselijkheid en inbreuken op de Conventie van Genève.

Op 29 maart 2005 werd Dragan Covic, etnisch Kroatisch lid van het presidium, ontslagen door Ashdown nadat hij voor de rechtbank gedaagd werd op beschuldiging van corruptie.

Bosnië-Herzegovina is een parlementaire democratie met een meerpartijenstelsel. De Grondwet is als bijlage 4 bij het akkoord van Dayton gevoegd. Er is een driekoppig Presidium dat bestaat uit een moslim, een Kroaat en een Serviër, die in hun eigen entiteit verkozen worden. Het voorzitterschap van het Presidium wijzigt om de acht maanden. De centrale regering is verantwoordelijk voor het buitenlands beleid, de defensie, de veiligheid, de buitenlandse handel, de economische betrekkingen, de monetaire politiek,

het transport en de telecommunicatie, de justitie, de mensenrechten en de vluchtelingen. Het Parlement bestaat uit twee kamers. Het Huis van Volkeren telt vijftien leden (vijf moslims, vijf Kroaten en vijf Serviërs) en in het Huis van Afgevaardigden zetelen 42 parlementairen (twee derde uit de Federatie en een derde uit de Republika Srpska). Zij worden verkozen voor een termijn van vier jaar. De rechterlijke structuur is gebaseerd op het Romeinse systeem. In het Grondwettelijk Hof – het hoogste orgaan – zetelen rechters uit de beide entiteiten en ook afgevaardigden van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

De beide entiteiten hebben een eigen president, een eigen regering en een eigen parlement, dat ook uit twee kamers bestaat. Zij hebben een eigen leger, maar staan onder het gezag van het Presidium. De Federatie van Bosnië-Herzegovina is verdeeld in tien kantons met elk een eigen parlement en een eigen bestuur. Het noordoostelijk district Brcko heeft een aparte status. Het staat onder het toezicht van de 'Brcko District Supervisor'.

In april 2002 werd met de ondertekening van het zogenaamde Mrakovica-Sarajevo-akkoord een compromis gesloten over een aantal constitutionele amendementen. In de Grondwet werd het principe opgenomen dat Bosnië-Herzegovina drie constituerende bevolkingsgroepen heeft. Die bepaling heeft verstrekkinge gevolgen omdat de politieke vertegenwoordiging geregeld wordt van de drie bevolkingsgroepen in die gebieden waar zij een minderheid vormen.

Zowel de EU als de Verenigde Staten dringen aan op een grondwetsherziening. Zij vinden dat de huidige structuur onvoldoende efficiënt is en bovendien financieel onhoudbaar, en willen daarom een grotere centralisatie met meer macht voor het federale parlement en de federale eerste minister.

Begin oktober 2005 stemden de Bosnische Serviërs in met de politiehervorming die door de EU geëist werd. Het federale niveau wordt bevoegd voor alle politiezaken en de indeling in politiezones gebeurt op basis van veiligheidsoverwegingen in plaats van volgens politieke redenen. De politiediensten moeten onafhankelijk van de politici werken. Er is ook een akkoord over één leger en eengemaakte douanediensten.

Economische en sociale gegevens

Bosnië-Herzegovina was samen met Macedonië de armste deelrepubliek van het vroegere Joegoslavië. De

economie werd gedomineerd door de zware industrie, de energie, de houtsector en de mijnbouw. De oorlog zorgde voor een daling van de economische activiteit met meer dan 70%. Na het einde van de burgeroorlog zorgde de internationale hulp voor een heropleving van de economie. In 1997 kon een groei van 36,6% genoteerd worden maar in de daaropvolgende jaren daalde het groeipercentage. De industrie die vóór de oorlog belangrijk was, is grotendeels verouderd of verdwenen en de landbouw is kleinschalig en ouderwets georganiseerd. De werkloosheid is zeer hoog en een systeem van werkloosheidsuitkeringen ontbreekt. Circa 20% van de vier miljoen inwoners leeft onder de armoedegrens. Veel hoger opgeleiden trekken dan ook naar het buitenland.

De oorlogsschade aan de materiële en sociale infrastructuur remde de overgang van een geleide economie naar een markteconomie. Om de noodzakelijke buitenlandse investeerders aan te trekken, moet werk gemaakt worden van een aantal structurele economische hervormingen. Enkel op die manier kan de afhankelijkheid van donoren afnemen en kan Bosnië-Herzegovina op eigen benen komen te staan. De Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) proberen de regering te bewegen om een noodzakelijke wetgeving op economisch gebied aan te nemen.

Langzaam maar zeker is Bosnië-Herzegovina aan een vernieuwing bezig. De groei is vrij stabiel op ongeveer 4%, de inflatie wordt laag gehouden, er is een vaste wisselkoers van de Konvertibele Marka (KM of BAM) met de euro, er vinden privatiseringen plaats en buitenlandse investeerders vinden hun weg naar het land.

De administratieve vereenvoudiging, het voortzetten van de privatisering, het stimuleren van de groei in de privésector, het milderen van het handelstekort, het wegwerken van parallelle structuren op de deel-niveaus, het onder controle houden van de overheidsbegroting en het wegwerken van administratieve hindernissen, zijn de grootste uitdagingen voor de overheid.

De sleutelsectoren in Bosnië-Herzegovina zijn de zware industrie, de elektriciteitsproductie, de textielsector, de voedselverwerkende nijverheid, de bosbouw en de houtverwerking, de bouwsector, de landbouw, de telecommunicatie en de consultancydiensten.

Bosnië-Herzegovina is sterk afhankelijk van de invoer. Voor levensmiddelen hangt het land voor

meer dan twee derde af van de import. De handelsbalans is nog steeds zwaar deficitair. De belangrijkste exportproducten zijn afgewerkte producten, grondstoffen, machines en transportmateriaal. De invoer bestaat voornamelijk uit machines en transportmateriaal, afgewerkte producten en voeding. Kroatië, Servië en Montenegro, Duitsland, Italië en Slovenië zijn de voornaamste handelspartners.

De grote vluchtelingenstromen tijdens de oorlog hebben hun sporen achtergelaten. Nog altijd leeft een deel van de ontheemden in huizen die niet hun wetmatig eigendom zijn of in collectieve centra. Daarnaast kwamen tijdens de oorlog veel ontheemde dorpeelingen terecht in de steden.

Het onderwijs en de gezondheidszorg, die vóór de oorlog een tamelijk goed niveau haalden, hebben zwaar onder die oorlog geleden.

De toestand van het milieu is ronduit slecht. De erfenis van een halve eeuw communisme zorgt in combinatie met de schade die de oorlog veroorzaakte en de slechte economische situatie, voor een groot aantal problemen op het vlak van afvalwater, luchtverontreiniging, bodemvervuiling en afvalverwerking. Er wordt een milieuregelgeving voorbereid die aansluit bij de normen van de Europese Unie (EU).

Bosnië-Herzegovina bekleedt de 68e plaats op de 'Human Development Index 2005' van de VN.

Mensenrechten

De Grondwet houdt de Federatie en de Republika Srpska verantwoordelijk voor de naleving van de burgerrechten door de verschillende instanties. Het Dayton-akkoord verplicht Bosnië-Herzegovina om de internationaal erkende mensenrechten na te leven.

De praktijk is echter enigszins anders. De vrijheid van godsdienst en van meningsuiting zijn niet altijd gegarandeerd. Berichtgeving in de media is niet altijd neutraal en objectief en inmenging door politieke partijen komt voor.

De meeste schendingen van de mensenrechten zijn gerelateerd aan de terugkeer van vluchtelingen en ontheemden, maar het aantal incidenten neemt wel af. Steeds vaker is het gebrek aan economisch perspectief een serieus obstakel voor de terugkeer.

Positieve ontwikkelingen betreffen de implementatie van de wet tot instelling van ombudspersonen en de invoering van een nieuw wetboek van strafrecht waarmee de doodstraf afgeschaft werd.

In zijn rapport 2005 maakt Amnesty International gewag van straffeloosheid voor daders van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid tijdens de periode 1992-1995, terwijl de slachtoffers en hun families niet naar de rechtbank kunnen stappen en schadevergoeding eisen. Duizenden 'verdwijningen' blijven onopgelost. Er is een gebrek aan samenwerking met het Joegoslaviëtribunaal, vooral in de Republika Srpska. De overheid leverde inspanningen door oorlogsmisdadigers in eigen land te berechten, maar die inspanningen waren onvoldoende. Ofschoon meer dan een miljoen vluchtelingen na de burgeroorlog naar huis teruggekeerd is, zijn er nog honderdduizenden die nog niet terugkeerden. In januari 2004 werd de Srebrenica-commissie opgericht die een onderzoek moet instellen naar de massale mensenrechtenschendingen die plaatsvonden in juli 1995. In oktober 2004 bracht de commissie haar verslag uit. Daarin stonden de bewijzen dat de politie en gewapende krachten uit de Republika Srpska deelnamen aan de moord op 7800 niet-Serviërs na de val van Srebrenica. Eind 2004 had de commissie zowat 1300 lichamen geïdentificeerd. In november 2004 verontschuldigde de regering van de Republika Srpska zich voor het eerst.

Buitenlands beleid

Bosnië-Herzegovina blijft sterk afhankelijk van de steun en de betrokkenheid van de internationale gemeenschap. Het lidmaatschap van de EU en de NAVO zijn de voornaamste streefdoelen.

Sinds 1996 wordt de stabiliteit en de veiligheid van Bosnië-Herzegovina in belangrijke mate gegarandeerd door de aanwezigheid van een door de NAVO geleide 'Stabilization Force' (SFOR). In juni 2004 besliste de NAVO op de top van Istanboel om eind 2004 de fakkel over te dragen aan de 'vredesmacht' van de EU (EUFOR). Dezelfde top was van mening dat Bosnië-Herzegovina nog niet voldoet aan de eisen om toe te treden tot het 'Partnerschap voor de vrede'. Begin december 2004 loste een EU-troepenmacht van 7000 militairen de NAVO-troepen af. Die troepenmacht moet waken over de verdere stabilisering van het land, de jacht op oorlogsmisdadigers organiseren, illegale wapens vernietigen, de strijd aanbinden tegen

de georganiseerde misdaad en het defensiesysteem hervormen. De opdracht loopt tot 2008 maar kan daarna verlengd worden.

In december 2003 publiceerde de Europese Commissie een studie over de haalbaarheid van een stabilisatie- en associatieakkoord tussen de EU en Bosnië-Herzegovina. Er werden 16 prioriteiten vastgelegd waaraan Bosnië-Herzegovina moest voldoen alvorens de onderhandelingen konden starten. Het ging onder andere over een betere implementatie van de wetgeving, een effectiever bestuur, het doorvoeren van economische hervormingen en een betere samenwerking met het Joegoslaviëtribunaal. De Bosnische regering heeft daarop een actieplan opgesteld. Eind oktober 2005 beval de Europese Commissie om onderhandelingen te starten. Op 21 november 2005 legden de EU-ministers van Buitenlandse Zaken het onderhandelingskader vast.

Bosnië-Herzegovina is begunstigde van door de EU verleende handelspreferenties. Het land doet ook mee aan het programma voor Zuid-Oost-Europa van de Europese Commissie (CARDS). In 2004 ontving het ongeveer 65 miljoen euro hulp gelden.

In 2002 trad Bosnië-Herzegovina toe tot de Raad van Europa.

De relaties met de buurlanden Kroatië en Servië en Montenegro zijn van zeer groot belang. Na de dood van de Kroatische president Tudjman in 1999 en de daaropvolgende machtswissel in 2000, zijn de betrekkingen met Kroatië aanzienlijk verbeterd. Na de val van president Milosevic zijn diplomatieke betrekkingen aangeknoopt met Servië en Montenegro. Bosnië-Herzegovina speelt een belangrijke rol in het 'South East European Cooperation Process' (SEECP).

Samenwerking met België en Vlaanderen

Bosnië-Herzegovina staat niet op de lijst van de partnerlanden voor internationale samenwerking. Toch gaf België sinds 1992 humanitaire hulp en steun voor de wederopbouw. Verder zijn er een aantal organisaties actief. In juli 2004 vroeg Ashdown voormalig Belgisch premier Martens om de commissie te leiden die de Bosnische politie moet hervormen.

Belgische militairen maakten deel uit van de vredesmacht. In november 2005 keerden de laatste Belgische deelnemers aan de EUFOR vervroegd terug.

Handel tussen Bosnië-Herzegovina en België en Vlaanderen

Jaar	Belgische uitvoer (in miljoen euro)	Vlaamse uitvoer (in miljoen euro)	Belgische invoer (in miljoen euro)
2000	25,2	20,1	7,5
2001	29,5	26,5	10,1
2002	28,5	23,6	7,1
2003	30,8	24,7	8,0
2004	37,3	27,5	8,9

Cijfers Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen en de Nationale Bank van België

Met 0,02% van de totale Vlaamse uitvoer, was Bosnië-Herzegovina in 2004 onze 96e afzetmarkt. Het aandeel van Vlaanderen in de Belgische uitvoer bedraagt ongeveer 80%. De belangrijkste uitvoerproducten zijn voertuigen, textiel en machines, terwijl de invoer vooral bestaat uit textiel en onedele metalen. Tijdens het eerste kwartaal van 2005 steeg de Vlaamse export met 3,23% maar Bosnië-Herzegovina zakte twee plaatsen op de lijst van uitvoerbestemmingen. Onze invoer nam toe met 13,13%.

In juni 2004 besloot de openbare kredietverzekeraar Delcredere om opnieuw exporttransacties te dekken met een krediettermijn van meer dan een jaar alsook speciale transacties. Bosnië-Herzegovina blijft ingedeeld in de hoogste premieklasse 7 en er geldt een landenplafond van 90 miljoen euro.

3. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verscheidene overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid waren van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Het gemengd karakter van die BLEU-overeenkomsten, die de betrokkenheid van de federale overheid en de drie gewesten impliceert, werd op 6 juli 1994 vastgelegd door de Interministeriële Conferentie voor het Buitenlands Beleid (ICBB).

De onderhandelingen tussen de delegaties van de BLEU en van Bosnië-Herzegovina vonden plaats in Brussel op 16 en 17 november 2000. Zij werden afgesloten met de parafering van de ontwerp teksten.

De ondertekening vond plaats in Sarajevo op 3 maart 2004.

SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMST MET BOSNIË-HERZEGOVINA

1. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

Reeds gedurende meer dan dertig jaar sluit de BLEU overeenkomsten met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen te realiseren. Daarom hebben de leden van de BLEU een tekst goedgekeurd die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aangevaard.

De onderhandelingen tussen de BLEU en Bosnië-Herzegovina vonden plaats vóór de invoering van de milieu- en arbeidsclausules. Die clausules komen bijgevolg niet in de overeenkomst voor.

De zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat (artikel 2 van de BLEU-typetekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De bescherming vindt men terug in de daaropvolgende artikelen. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie en van meest begunstigde natie. Het sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 4 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationaal belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van geweld.

Artikel 5 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije

transfer tussen de overeenkomstsluitende partijen met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 6 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van investeerders met deze nationaliteit, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

In artikel 8 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze standaardovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 9 en 11 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen inzake de interpretatie en de toepassing van deze standaardovereenkomst.

Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 9 dat door een arbitragerechtscollege een definitieve en bindende uitspraak over het geschil gedaan wordt. Geen enkele overeenkomstsluitende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 11 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters aangesteld wordt. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen aangesteld worden, kan een partij dergelijk verzoek richten tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Wat de bevordering van de investeringen betreft, kunnen nog de artikelen 7 en 10 vermeld worden, die de meest gunstige regels ervoor laten gelden. Artikel 7 bepaalt dit ten opzichte van de nationale wetgeving van de partijen en van de bestaande en toekomstige

internationale of andere overeenkomsten tussen de partijen. Artikel 10 voorziet de clause van de meest begunstigde natie.

Artikel 12 stelt de investeringen die aan deze overeenkomst voorafgaan gelijk met die na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden eveneens beschermd.

Artikel 13 bepaalt de duur en de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Een termijn van tien jaar geldt, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt. De standaardovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking.

Afwijkingen van de typetekst van de BLEU

De typetekst van de BLEU, door de Vlaamse Regering in 1994 goedgekeurd, werd door de Bosnische partner bijna volledig aanvaard. Alle basisprincipes van de BLEU werden dus goedgekeurd en in de tekst van de overeenkomst opgenomen.

De ondertekende tekst bevat slechts enkele afwijkingen, die hierna toegelicht worden. De meeste verschillen zijn slechts vormelijk. De inhoudelijke aanpassingen strekken er toe een ruimere mate van bescherming te bieden aan investeringen en zijn voor de BLEU aanvaardbaar.

In artikel 1.1 is er een uiteenlopende benadering in het definiëren van het begrip ‘investeerder’. Voor wat België en Luxemburg betreft, wordt de definiëring van de typetekst volledig gevolgd. Voor Bosnië-Herzegovina echter zijn investeerders natuurlijke personen die volgens de in Bosnië-Herzegovina van kracht zijnde wetgeving de status hebben van onderdaan van Bosnië-Herzegovina voor zover hun vaste verblijfplaats of hoofdbedrijfszetel in Bosnië-Herzegovina gevestigd is of rechtspersonen die zijn opgericht in overeenstemming met de in Bosnië-Herzegovina van kracht zijnde wetgeving, waarvan de maatschappelijke zetel, het centrale bestuur of het hoofdkantoor op het grondgebied van Bosnië-Herzegovina gevestigd is.

De definitie van ‘investeringen’ in artikel 1.2 wordt aangevuld met ‘intellectuele eigendomsrechten zoals auteursrechten en verwante rechten, rechten van industriële eigendom, technische werkwijzen, han-

delsmerken, handelsnamen, knowhow en goodwill’ (artikel 1.2, punt d).

Artikel 1.4 dat het ‘grondgebied’ omschrijft, maakt een onderscheid tussen het grondgebied van België en Luxemburg en dat van Bosnië-Herzegovina dat ruimer omschreven wordt.

In artikel 3 over de ‘bescherming van de investeringen’ werden paragrafen 3 en 4 weggelaten. Die bepalingen komen aan bod in artikel 10 ‘Nationale behandeling en meest begunstigde natie’.

Artikel 4.3 bepaalt dat het bedrag van de schadeloosstelling – te betalen in geval van onteigening, nationalisatie of gelijkaardige maatregelen – overeenkomt met de marktwaarde van de investeringen op de dag voordat de maatregelen genomen werden of bekendgemaakt, naar gelang van welke situatie zich eerder voordoet.

In artikel 4.4 wordt gesteld dat aan investeerders die verliezen of schade lijden wegens oorlog of een ander gewapend conflict, revolutie, een nationale noodtoestand of opstand, oproer of ongeregeldheden, wat de restitutie, schadevergoeding, schadeloosstelling of een andere regeling betreft, een behandeling toegekend wordt die ten minste gelijk is aan die welke aan investeerders van de meest begunstigde natie verleend wordt.

In artikel 5.1 over ‘overmakingen’ wordt een punt f toegevoegd: ‘uitkeringen die zijn toegewezen na het regelen van geschillen’.

In artikel 6.1 over ‘subrogatie’ wordt gesteld dat indien één der overeenkomstsluitende partijen of één van haar openbare instellingen een schadeloosstelling uitkeert aan haar eigen investeerders op grond van een voor een investering verleende waarborg of verzekeringsovereenkomst ter dekking van niet-commerciële risico’s, de andere overeenkomstsluitende partij, onverminderd de in toepassing van artikel 11 van de overeenkomst verleende rechten, erkent dat de eerstgenoemde overeenkomstsluitende partij of de desbetreffende openbare instelling in de rechten van de investeerders getreden is.

In artikel 9.3 over de regeling van investeringsgeschillen werd het onderscheid op basis van de al dan niet toetreding tot het Verdrag van Washington van 1965 weggewerkt.

De verdragstekst over het toepassingsgebied (artikel 12) en de inwerkingtreding en duur van de overeenkomst (artikel 13) wordt explicieter geregeld dan in de BLEU-typetekst.

Zo stelt artikel 12 dat de bepalingen van de overeenkomst niet van toepassing zijn op vorderingen die verband houden met gebeurtenissen die plaatsvonden of vorderingen die geregeld werden vóór de inwerkingtreding van de overeenkomst.

In artikel 13 wordt een paragraaf 3 toegevoegd waarin staat dat de overeenkomst schriftelijk kan gewijzigd worden door de overeenkomstsluitende partijen. Ten aanzien van de inwerkingtreding van wijzigingen geldt dezelfde regeling als voor de inwerkingtreding van de overeenkomst, namelijk één maand na de datum waarop de akten van bekrachtiging uitgewisseld worden.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Op 13 april 2005 sloot de SERV zich aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing.

3. Advies van de Raad van State

In zijn advies d.d. 13 oktober 2005 merkt de Raad van State op dat in de preambule gewag gemaakt wordt van de regeringen van België en Luxemburg, van de Vlaamse en Waalse regeringen en van de regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het is de eerste keer dat de Raad daarover een opmerking maakt.

Het is wel zo dat de Raad in het verleden reeds opmerkte dat geen verdragen kunnen gesloten worden met de regering van een partnerland. De opeenvolgende Vlaamse ministers en hun administraties hebben de federale overheid daar trouwens meermaals attent op gemaakt.

Juridisch gezien heeft de Raad van State het bij het rechte eind. Verdragen worden inderdaad gesloten door de bevoegde organen van de uitvoerende macht, maar zij doen dat namens de rechtspersonen waarvan zij de uitvoerende macht zijn of voor wie zij optreden. Volgens artikel 167, §2, van de Grondwet sluit de Koning de verdragen, met uitzondering van die welke betrekking hebben op aangelegenheden waarvoor de

raden van de gemeenschappen en gewesten bevoegd zijn. Die verdragen worden overeenkomstig artikel 167, §3, van de Grondwet gesloten door de gemeenschaps- en gewestregeringen. Verdragen verbinden evenwel niet enkel de verdragsluitende regering, maar de ganse rechtspersoon, de federale overheid, respectievelijk de gemeenschap of het gewest, met al zijn organen en instellingen.

De mening van de Raad van State dat de overeenkomst niet meer kan gewijzigd worden, wordt gedeeld. Er zal dan ook niet worden nagelaten om de opmerking van de Raad opnieuw onder de aandacht van de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken te brengen.

Een tweede opmerking van de Raad van State geldt het voorleggen aan het Vlaams Parlement van de Engelse tekst. Hoewel dat juridisch niet verplicht is, legt de Vlaamse Regering, naast de Nederlandse tekst, steeds de versie voor die in geval van geschillen over de interpretatie en de toepassing van de overeenkomst zal gehanteerd worden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Fientje MOERMAN

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Bosnië-Herzegovina, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Sarajevo op 3 maart 2004

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Bosnië-Herzegovina, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Sarajevo op 3 maart 2004, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en Bosnië-Herzegovina, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering

en bescherming van investeringen, ondertekend in Sarajevo op 3 maart 2004, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 13 januari 2006.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Fientje MOERMAN

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS
